

การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

พระมหานรินทร์ สุมโน

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

อีเมล: prasompornng_123@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้กล่าวถึงความสำคัญของการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการศึกษาไทยเป็นอย่างยิ่ง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะครูผู้สอนจะต้องรู้วิธีการในการบูรณาการในกลุ่มสาระเดียวกัน หรือระหว่าง กลุ่มสาระ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ความหมายของการบูรณาการ หลักสำคัญของการบูรณาการ คุณค่าของการ บูรณาการ ประโยชน์ของการบูรณาการ รวมถึงการจัดการเรียนรู้ หลักการจัดการเรียนรู้ กระบวนการ เรียนรู้ การจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: การบูรณาการ, การจัดการเรียนรู้, ศตวรรษที่ 21

Integration of Thai language learning in the 21st century

Phramaha Narin Sumano

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: prasomporn_123@hotmail.com

ABSTRACT

This article discusses the importance of integrating Thai language learning in the 21st century that is important for Thai education. 21st Century Learning To develop the skills of the future in the 21st century. In particular, teachers need to know how to integrate the same subject. Or between the eight groups. The cornerstone of integration Value of integration The benefits of integration Including learning management. Learning principles Learning process Facilitating learning -based learning environments are important.

Keywords: Integration, Learning management, 21st century

บทนำ

แนวทางการจัดการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางวิชาชีพการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นเป็นรากฐาน สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาพการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น

ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติ ย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรม มาอาศัยอยู่รวมกันและทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคม พหุวัฒนธรรม โลกการทำงาน ปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกัน และทำงานในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับ สถานการณ์โลก ที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบันและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตการปรับการเรียนเปลี่ยนวิธีการสอน Passive Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการอ่าน ฟังบรรยาย โดยยึดเนื้อหา (Content Based) จากหนังสือและตำราเป็นรูปแบบที่ครูในประเทศไทยคุ้นเคยและใช้กันมาก ครูจะพยายามบรรยายบอกทุกสิ่งทุกอย่างในตารางหรือหนังสือ ให้นักเรียนจดบันทึกแล้วนำไปใช้สอบวัดเก็บเป็นคะแนนความรู้ โดย สรุปรก็คือ ยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-centered) ต่อมาครูเริ่มนำ Technology มาช่วยในการนำเสนอ Content ให้นักเรียนได้รับรู้ก็ยิ่งถือว่าการยึดครูเป็นศูนย์กลางอยู่ในศตวรรษที่ 21 การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงพยายามเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็น คณะครูร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไป เรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ ความรู้ผ่านวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน เรียกกระบวนการเรียนรู้แบบนี้ว่า Active Learning ที่ยึด นักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered)

กระบวนการเรียนรู้ในยุคการผลิตแห่งศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการพัฒนาต่อยอดคิดค้นผลิตภัณฑ์ขั้นใช้อำนวยความสะดวก ในการพัฒนาคุณภาพในการดำรงชีวิต หากเหลือก็คิดกลยุทธ์การโฆษณาและจัดจำหน่ายกับกลุ่มที่มีบริบทเหมือนหรือใกล้เคียงกัน มิฉะนั้นคน หรือกลุ่มบุคคล ประชาชนในชาติ จะกลายเป็นผู้ซื้อและผู้บริโภค เสียดุลทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญคือถูกจูงทางความคิดทางสติปัญญาเพราะคิดไม่เป็น

ดังนั้นการจัดกระบวนการ เรียนรู้ จึงต้องเปลี่ยนจาก Passive Learning มาเป็น Active Learning ตามกระบวนการของ Five Steps ประกอบด้วย การสร้างประเด็นคำถามและคาดเดาคำตอบ (Learn to Question) การสืบค้นและรวบรวม ความรู้ (Learn to Search) การสร้างกระบวนการ และขั้นตอนลงมือปฏิบัติ (learn to Construct) การสรุปผล การเรียนรู้ และนำเสนอ (Learn to Communicate) การเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในสังคม (Learn to Service)

การจัดกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ยึดหลักการเรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวที่นักเรียนรู้จักและ ค้นคว้าได้แก่ แหล่งเรียนรู้ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ และวิถีชุมชน เป็นสถานการณ์กระตุ้นให้เกิดคำถามอยากรู้พร้อมคาดเดาคำตอบ โดยอาศัยทักษะการสังเกต ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์ ตาหู ใจ จมูก ลิ้น ลิ้นชิมรส กายสัมผัส เก็บข้อมูลที่ตีพิมพ์มีรายละเอียดของข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ต่อจากนั้น จัดกิจกรรมการสืบค้น อ่าน รวบรวมความรู้ที่ยอมรับเป็นความรู้สากล เพื่อนำมาอภิปราย สร้าง กระบวนการกลุ่ม นำความรู้สากลมาสนับสนุนคำตอบที่คาดเดาก่อนหน้าว่าเป็นที่ยอมรับถูกต้อง เชื่อถือได้ หรือนำไปได้แย้งคำตอบที่คาดเดาไว้ก่อนหน้าให้ตกลงไป รับเอาความรู้ใหม่มายึดถือแทน โดยอาศัยทักษะ การพิสูจน์เชิงเหตุผล อธิบายปรากฏการณ์ที่สังเกตรับรู้มาแก้ปัญหา ตามกระบวนการ ทั้งนี้ ความรู้ที่ได้จากสืบค้น อ่าน รวบรวมความรู้มาใช้สนับสนุน หรือโต้แย้งการคาดเดาคำตอบนั้น นักเรียนยังได้ความรู้เพิ่มเติมอื่นอีกมากมาย นำไปสู่คำถามที่ค้างคาใจ หรือคำถามที่สงสัยลึกไปจากเดิมที่มีผลต่อการ พัฒนาคูณภาพชีวิต เข้าสู่กระบวนการวิจัย ศึกษาอย่างลึกซึ้งเฉพาะทางที่เรียกว่า Project Based Learning เกิดแรงบันดาลใจคิดค้น พัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยอาศัยทักษะ การออกแบบผลิตภัณฑ์ตามหลักการ วิศวกรรมศาสตร์ที่ต้องศึกษา ค้นคว้าทดลอง หรือวิจัยเชิงคุณภาพตามความถนัดและสนใจเฉพาะ ด้านของ บุคคล นำผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมไปเผยแพร่ให้กลุ่มคนในสังคมใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ต่อไป ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนจะมีการประยุกต์นำเทคโนโลยีสื่อสารสนเทศมาช่วยการเข้าถึงแหล่งความรู้ ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 จัดทำตัวแบบ (Module) 7 ตัวแบบ ดังนี้

โมดูล 1 การสำรวจความต้องการของถิ่นฐานในระดับท้องถิ่น เป็นการดำเนินการให้มีคลังแหล่งเรียนรู้ คลังอาชีพในถิ่นฐาน และโปรแกรมการเรียนรู้ตามสมรรถนะสาขาวิชาชีพ

โมดูล 2 การจัดทำหน่วยเรียนรู้บูรณาการระดับชั้น เป็นการดำเนินการให้มีหน่วยเรียนรู้บูรณาการข้ามรายวิชา มีการวิเคราะห์ตัวชี้วัดมาตรฐานรายวิชาที่นำไปบูรณาการ และมีตารางเรียนปกติและตาราง เรียนรู้ของหน่วยบูรณาการ

โมดูล 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการ เป็นการดำเนินการให้มีใบกิจกรรมการจัดกระบวนการเรียนรู้ 7 กระบวนการ คือ การฝึกทักษะการสังเกต การฝึกการตรวจการแสดงออกทาง คุณลักษณะและค่านิยม 12 ประการ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ของหน่วยบูรณาการ การอภิปราย แลกเปลี่ยน คำถามและคาดเดาคำตอบ การอภิปรายเชื่อมโยงคำถามกับสาระสำคัญรายวิชา การใช้

บรรณานุกรมวางแผนการสืบค้น อ่านหาความรู้ที่เป็นสากลสนับสนุน โต้แย้งคำตอบที่คาดเดา และการอภิปรายสรุปความรู้ สากลตามประเด็น คำถามและความรู้ที่ได้เพิ่มเติม และมีการจัดทำ ใบความรู้ประกอบการจัดกระบวนการ เรียนรู้

โมดูล 4 การจัดกิจกรรมความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาชีพ เป็นการดำเนินการให้มีใบกิจกรรมการจัดกระบวนการ Project Based จำนวน 4 กระบวนการ คือ การตั้งประเด็นสนใจพัฒนานวัตกรรม เพื่อ พัฒนาคุณภาพการดำรงชีวิต การรวบรวมสร้างความรู้สากลใช้สร้างกระบวนการและขั้นตอนการพัฒนา นวัตกรรม การปฏิบัติปรับปรุงตามกระบวนการและขั้นตอน การสรุปผล สื่อสารนำเสนอรวมกลุ่มในวิชา ชุมชนเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ และมีผลงานตามสาขาความเชี่ยวชาญ

โมดูล 5 การวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการดำเนินการให้มีเครื่องมือวัดผลคุณภาพสูงด้านความรู้ทักษะ และบุคลิกภาพ ตามระดับขั้นพฤติกรรมที่ระบุในตัวชี้วัดมาตรฐานรายวิชาครบ ทุกตัวชี้วัด ให้สอดคล้องกับการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละใบกิจกรรม และมีเครื่องมือประเมินผล สมดุลเชิงคุณภาพที่แปลผลความสอดคล้องกันระหว่างทักษะ บุคลิกภาพ และความรู้ในแต่ละกิจกรรม การทำงานของแต่ละใบกิจกรรม เพื่อนำไปใช้แปลผลพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นระดับคุณภาพของทักษะ และบุคลิกภาพต่อการทำงานตามตัวชี้วัดมาตรฐานรายวิชาที่จะแปลผลเป็นคะแนนเก็บและแปลผลพฤติกรรมที่แสดงออกเป็นระดับสมรรถนะ และคุณลักษณะตามหลักสูตร ตลอดจนองค์ประกอบของบุคลิกภาพตามกลุ่มวิชาชีพต่าง ๆ

โมดูล 6 การพัฒนาสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพและจัดทำ Career Path เป็นการดำเนินการให้มีการประเมินบุคลิกภาพตามกลุ่มสาขาอาชีพให้กับนักเรียนรายบุคคลใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจเลือกโปรแกรมการเรียนตามสาขาวิชาชีพ มีการพัฒนาสมรรถนะตามสาขาวิชาชีพในรายวิชาเพิ่มเติมโดยกลุ่มสถานประกอบการและความร่วมมือของอาชีวศึกษา การประเมินสมรรถนะสาขาวิชาชีพของนักเรียนรายบุคคลจากความร่วมมือขอสำนักงานฝีมือแรงงานจังหวัด และมีการเทียบโอนหน่วยกิตรับวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพสำหรับนักเรียนที่มีความประสงค์จะขอรับวุฒิที่ 2

โมดูลที่ 7 การประยุกต์นำเทคโนโลยีมาใช้กับกระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการนำเทคโนโลยีมาช่วยจัดทำคลังทะเบียนแหล่งอาชีพ คลังทะเบียนแหล่งเรียนรู้ จัดทำโปรแกรมการเรียน จัดทำหน่วยเรียนรู้ บูรณาการของแต่ละระดับชั้น จัดทำใบกิจกรรมเพื่อมอบหมายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ จัดทำความรู้และ การสืบค้นความรู้ในรูปแบบ Offline และแบบ Online ช่วยมอบหมายงาน รายงานผลงานส่งการบ้าน จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผล และจัดที่ Career Path นักเรียนรายบุคคล

การพัฒนาการเรียนรู้อและการพัฒนานักเรียนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการจัดกระบวนการให้ผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานและได้รับการพัฒนาตนเองกระบวนการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

ความหมายของการบูรณาการ

การบูรณาการ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจลักษณะที่เป็นองค์รวมและนำความรู้ความเข้าใจไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ทิตินา แซมมณี, 2542)

การบูรณาการ เป็นการสร้างความรู้และประสบการณ์ขึ้นใหม่ ในลักษณะของการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน (Bean, 1991)

การบูรณาการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ ความเข้าใจและทักษะในศาสตร์หรือวิชาต่าง ๆ มากกว่า 1 วิชาขึ้นไปรวมเข้าด้วยกันภายใต้เรื่องราวโครงการหรือกิจกรรมเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาหรือแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง (กรมวิชาการ, 2544)

การบูรณาการ เป็นความพยายามที่จะหาความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาของหลาย ๆ วิชากับหัวข้อเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหาที่ต้องการให้ผู้เรียนศึกษา (Johnson, 1994)

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2546) ได้อธิบายเกี่ยวกับบูรณาการว่า เป็นการนำศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เกี่ยวข้องกัน มาผสมผสานกัน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการจึงเป็นการนำเอาความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุด

หลักสำคัญของการบูรณาการ

1. การเชื่อมโยง เป็นการนำสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งมาเชื่อมโยงกับสิ่งหนึ่งที่อยู่ในลักษณะแกนกลาง ทำให้เกิดเป็นเครือข่ายที่แสดงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. การรวมกัน เป็นการนำสิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไปมารวมกัน เพื่อทำให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้นกว่าเดิม และสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นร่วมกันได้
3. การประสานเป็นการทำให้สิ่งต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เฉพาะอย่างเฉพาะตนประสานสอดคล้องกับสิ่งอื่น ๆ อย่างกลมกลืนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน
4. การผนวก เป็นการผสมผสานสิ่งหนึ่งเข้ากับอีกสิ่งหนึ่งอย่างสมบูรณ์ และทำให้สิ่งที่อยู่ในภาพรวมดีขึ้นกว่าส่วนที่แยกกันอยู่
5. การเติมเต็ม เป็นการเพิ่มเติมสิ่งที่บกพร่องหรือขาดหายไปให้สมบูรณ์ขึ้น

คุณค่าของการบูรณาการ

1. ผู้เรียนเรียนรู้จากชีวิตจริง
2. เกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้
3. สนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาสาระ
5. แก้ปัญหาการขาดแคลนครู

ประโยชน์ของการบูรณาการ

1. ช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ เป็นองค์รวม
2. ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้หลากหลายมิติหลายแนวทาง
3. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาและวิธีการได้ตลอดชีวิต
4. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
5. ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. ช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
7. ส่งเสริมกระบวนการคิดวิเคราะห์ข้อมูลอย่างกว้างขวาง
8. ส่งเสริมการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันของตนเองและผู้
อื่นแบบองค์รวม
9. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจสภาพปัญหาของสังคม และแนวทางการป้องกัน แก้ปัญหา และพัฒนา
ได้อย่างเหมาะสม
10. ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เกิดความคิดรวบยอดได้กระจ่างชัดขึ้น

ลักษณะของการบูรณาการ แบ่งเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การบูรณาการเชิงเนื้อหาสาระ
2. การบูรณาการเชิงวิธีการ
3. การบูรณาการความรู้กับกระบวนการเรียนรู้
4. การบูรณาการความรู้ ความคิดกับคุณธรรม
5. การบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติ
6. การบูรณาการความรู้ในโรงเรียนกับชีวิตจริงของผู้เรียน

การบูรณาการระหว่างวิชา

การบูรณาการระหว่างวิชา (Integrated by subjects) เป็นการบูรณาการระดับที่ใหญ่ที่สุด เพราะมีผลกระทบต่อการจัดโครงสร้างหลักสูตรและการบริหารจัดการวิชาที่มีการบูรณาการกันบ่อยมากคือ วิชาสังคมศึกษากับวิชาวิทยาศาสตร์ เพราะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับชีวิตและนักศึกษาสัมผัสพบเห็นได้ในชีวิตประจำวัน ส่วนการบูรณาการวิชาอื่น ๆ ที่พบได้อีก เช่น วิชาวิทยาศาสตร์กับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือ คณิตศาสตร์กับภาษาไทย เป็นต้น

การบูรณาการระหว่างวิชา สามารถทำเฉพาะบางช่วง หรือตลอดทุกช่วงชั้นก็ได้ แต่ช่วงชั้นที่ทำหลักสูตรบูรณาการมากที่สุด ได้แก่ ระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษา ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย มักบูรณาการในระดับการเรียนการสอน รายวิชามากกว่า เพราะต้องการให้นักเรียนมีความรู้สึกในวิชานั้น ๆ แต่ก็จะมีการเพิ่มเติมโดยให้นักเรียนทำโครงการที่บูรณาการหลายวิชาไว้ด้วยกัน การบูรณาการระหว่างวิชาแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

1. รูปแบบการเรียงลำดับ (Sequenced Model)

เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ 2 กลุ่ม โดยนำหน่วยการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มที่มีความคิดรวบยอด ทักษะ หรือเจตคติที่คล้ายคลึงกันมาเรียงลำดับหน่วยใหม่เพื่อที่จะได้นำเสนอในช่วงเวลาเดียวกัน โดยทั้งสองกลุ่มยังสอนแยกกัน โดยสอนคู่ขนานกัน ซึ่งเนื้อหาของกลุ่มหนึ่งจะส่งเสริมอีกกลุ่มหนึ่ง

2. รูปแบบมีส่วนร่วมกัน (Shared Model)

เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระ 2 กลุ่ม โดยยึดความคิดรวบยอด (concept) ทักษะ (skill) เจตคติ (attitude) เป็นตัวเชื่อมสองวิชาเข้าด้วยกัน โดยครูทั้งสองคนวางแผนร่วมกันในส่วนที่คาบเกี่ยวกัน อาจจัดสอนเป็นหัวข้อร่วมกัน หรือ ทำโครงการร่วมกัน ส่วนที่ไม่คาบเกี่ยวกันก็แยกกันสอนตามปกติ

3. รูปแบบการโยง (Webbed Model)

เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระ วางแผนร่วมกัน กำหนดหัวเรื่องแล้วโยงไปสู่เนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เห็นว่า คล้ายคลึงสัมพันธ์กัน

4. รูปแบบร้อยด้าย (Threaded Model)

เป็นการบูรณาการที่ใช้ในการฝึกทักษะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการตั้งคำถาม โดยกำหนดเนื้อหาสาระหรือกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับทักษะที่กำหนดขึ้น

5. รูปแบบบูรณาการ (Integrated Model)

เป็นการบูรณาการโดยนำเอาความรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อาจเป็นความคิดรวบยอดหรือทักษะที่คาบเกี่ยวกันมาวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ร่วมกันสอนหรือมอบหมายงานให้ครูคนใดคนหนึ่งสอน ผู้เรียนทำชิ้นงานเดียวกันและประเมินผลร่วมกัน

การบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

โดยปกติแล้ว วิชาภาษาไทย มีความสัมพันธ์กับวิชาศิลปะและสังคมศึกษาอยู่มากกว่าวิชาอื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของวรรณคดี การเรียนเรื่องรามเกียรติ์ วิชาภาษาไทยจะเรียนเรื่องของตัวบทวรรณคดี ความงามทางวรรณศิลป์ ส่วนวิชาศิลปะ เรียนเรื่องเพลงหน้าพาทย์ นาฏยศัพท์ การแสดงโขน และวิชาสังคมศึกษา สามารถศึกษาภาพสะท้อนของสังคมจากตัวบทวรรณคดีได้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นได้ทุกกลุ่มสาระ คือ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานอาชีพและเทคโนโลยี เพราะภาษาไทยเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ของนักเรียนไทย ดังนั้น การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกับกลุ่มสาระอื่นจึงสามารถทำได้ โดยต้องหาจุดเชื่อมโยงที่สามารถเข้ากันได้

หลักการและวิธีการการบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

1. ประชุมครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในแต่ละระดับชั้น เพื่อศึกษาหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาของทุกวิชาในระดับชั้นเดียวกัน
2. ร่วมกันกำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ นำวิชาใดวิชาหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นแกนเรื่องตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ที่น่าสนใจ บอกทิศทางเป้าหมายของการเรียนการสอน
3. การจัดทำแผนภาพหลักสูตร ซึ่งเป็นแผนภาพความคิด โดยกำหนดหัวข้อสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาสาระ สัมพันธ์กับชื่อหน่วยการเรียนรู้ กำหนดลงในแผนภาพ แต่ละเนื้อหาที่เป็นหัวข้อของแต่ละวิชา กำหนดจุดประสงค์การสอน และทิศทางกำหนดกิจกรรมการสอน
4. นำแผนภาพหลักสูตรหรือแผนภาพความคิด จัดทำคำอธิบายรายวิชา กำหนดชื่อรายวิชา รหัสวิชา จำนวนชั่วโมงเรียนของหน่วยการเรียนรู้

5. นำตารางสัมพันธ์หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้
บูรณาการ

6. กำหนดผู้สอน และเวลาที่จะสอน จะสอนคนเดียว หรือสอนเป็นทีม

7. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ รวมทั้งเอกสารประกอบการเรียน ใบงาน และ
แบบฝึกหัด ไม่มีคำตอบที่ตายตัวในเรื่องของการเลือกใช้รูปแบบวิธีการบูรณาการ ทั้งนี้ ครูภาษาไทย
จำเป็นจะต้องพิจารณาความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนดำเนินการบูรณาการให้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในด้านนโยบาย ตารางเวลา บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

การบูรณาการข้ามวิชาหรือข้ามองค์ความรู้ข้างต้นจะสำเร็จได้ เมื่อครูสามารถคิดค้นกิจกรรม
หรือภาระงานที่สะท้อนให้เห็นการผสมผสานความรู้และทักษะจากสาขาต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ซึ่งการ
วัดประเมินก็จะไม่แยกประเมินทีละส่วน แต่จะประเมินภาพรวมของภาระงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อ
พิจารณาว่าผู้เรียนได้สังเคราะห์ความรู้และทักษะผ่านการปฏิบัติผลงานต่าง ๆ ในลักษณะใดและอยู่ใน
ระดับใดการจะทำให้เกิดการบูรณาการขึ้นได้ในรายวิชาภาษาไทยในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จึงต้องเริ่ม
จากการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ที่แสดงให้เห็นความคิดเชิงสังเคราะห์มากยิ่งขึ้น

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมาย
หลักสูตร ผู้สอนพยายามคิดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ โดยช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ผ่านสาระที่
กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนา
ทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะสำคัญ
และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า
ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้
เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม

กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ ที่หลากหลาย
เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ
กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม

กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

การจัดสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกปัจจุบัน ทำให้คนไทยและชาวโลกจะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอันหลากหลายทั้งวิวัฒนาการและวิถี โดยเฉพาะไม่กี่ปีที่ผ่านมาคนไทยทั่วประเทศ ต้องพบกับ ปัญหานานาประการ เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ทางความคิด และผลประโยชน์ทางการเมือง

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นหลายฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่า การศึกษาเป็นต้นเหตุสำคัญของปัญหาครั้งนี้ นั่นคือปัญหาคุณภาพของคนที่ขาดปัญญา ขาดวิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์ ขาดการตัดสินใจอย่างรอบคอบ เห็นแก่ตนและเห็นภาวะตกต่ำของสังคมไทยเช่นนี้คือ การขาดภูมิปัญญาของสังคมไทยเองที่จะอยู่ในกระแส โลกาภิวัตน์อย่างมั่นคง นั่นคือการขาดภูมิปัญญาในการแข่งขันทางเศรษฐกิจระยะยาว ยังรวมถึงภูมิปัญญาทางสังคมที่จะช่วยป้องกันหรือบรรเทาผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาต่าง ๆ แล้วทางออกดังกล่าวก็สรุปกันว่า “ถึงเวลาที่ต้องปฏิรูปการศึกษาไทยอย่างจริงจัง” เกี่ยวกับเรื่องนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้กล่าวถึงแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช คือ

1. แนวพระราชดำริด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา

- การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ใหม่เสมอ แล้วพัฒนาองค์ความรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งและมีระบบมากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้น ย่อมจะมีประโยชน์ในการนำความรู้ใหม่มาประยุกต์ใช้พัฒนาตนและสังคม

- การศึกษาต้องช่วยให้ผู้เรียนประกอบไปด้วยความรู้ทั้งทางด้านวิชาการและทางธรรม ซึ่งนำพาผู้เรียนไปสู่สภาวะของการเป็นผู้มี ปัญญา

- การศึกษาต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพเพื่อตน และมีส่วนสร้างประโยชน์เพื่อสังคมควบคู่กันไป

2. แนวพระราชดำริด้านแนวทางการศึกษา

- แนวทางการศึกษาควรเป็นไปเพื่อพัฒนาทั้งความคิดและจิตใจ รวมทั้งความประพฤติ โดยการให้การศึกษาด้านวิชาการเป็นเบื้องต้นและให้การศึกษอบรมด้านความคิด และจิตใจ ความประพฤติร่วมด้วยถือว่าจำเป็น

- ควรจัดการศึกษาให้เกิดดุลยภาพระหว่างความรู้ทางทฤษฎีและการปฏิบัติความหมายของกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามที่เสนอแนวคิดไว้ข้างต้นแล้วกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสังคมไทยยุคปัจจุบัน ควรเป็น “กระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” กระบวนการสอนดังกล่าวนี้ ประเวศ วะสี กล่าวว่า “การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นตัวตั้งหรือยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด หมายถึง การเรียนรู้ในสถานที่จริง สถานการณ์จริงของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

ดังนั้น “กระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ” คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อมุ่งพัฒนา “คน” ทั้งร่างกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญาโดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์จริงที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนที่ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและความถนัดของผู้เรียน

ลักษณะของการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญหรือศูนย์กลางนั้นเป็นการสอนที่มีแนวคิดมุ่งให้ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ ได้คิดวิเคราะห์ ได้ปฏิบัติ ได้แก้ปัญหาและได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองโดยอยู่บนพื้นฐานของความสนใจ ความสามารถและศักยภาพผู้เรียนเอง

บทสรุป

จากการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถสรุปได้ว่า ความรู้เป็นสิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนจะต้องสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากการสำรวจ ทดลองใช้แนวคิดและวิธีการต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้อย่างมีความหมายและเป็นประโยชน์และเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดจากการเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ได้ประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน มีความสุขและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สังคมปรารถนา

การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาไทยถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ๆ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน เด็กไทยได้รับอิทธิพลจากสิ่งเร้าต่าง ๆ มากมาย ครูภาษาไทยจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะเป็น “นักปฏิรูป” ที่ต้องการให้นักเรียนของตนมองเห็นปัญหาสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ผ่านเนื้อหาหรือกิจกรรมภาษาไทย และนำไปสู่ การสร้างแรงจูงใจหรือการนำตนเอง เพื่อลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สภาพที่ดีกว่า ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ครูจะนำวรรณกรรมที่สะท้อนปัญหาหรือสภาพสังคม มาเป็นเครื่องมือสำหรับกระตุ้นความคิดและ การนำไปสู่การสร้างสังคมที่ดีกว่า ตัวอย่างเช่น การนำวรรณกรรมประเภทบทวิจารณ์หรือบทวิพากษ์สังคมของนักคิดนักเขียน มาให้ผู้เรียนได้ศึกษาและแสดงความคิดเห็นว่า เนื้อหาและน้ำเสียงของผู้เขียนก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรต่อสังคม

ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นอคติ อันเป็นต้นเหตุให้เกิดความเกลียดชังหรือไม่ อย่างไร และควรจะทำอย่างไรปรับปรุงการใช้ภาษาอย่างไร เพื่อให้คลายความขัดแย้ง สื่อหรือโฆษณาที่สะท้อนให้เห็นปัญหาของการครอบงำของระบบทุนนิยม ก็เป็นเนื้อหาอีกส่วนหนึ่ง ที่ครูภาษาไทยกลุ่มนี้จะต้องนำมาให้ผู้เรียนวิเคราะห์ด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เห็นเบื้องหลังของการโกหก การกล่าวเกินจริง อันเป็นต้นเหตุให้มีการล่อลวงหรือการใช้จ่ายทรัพย์สินที่มากเกินไปจนความจำเป็นของชีวิต

บรรณานุกรม

กรมวิชาการ. (2544). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. มปท.

ชนาธิป พรกุล. (2544). *รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. มปท.

ทิตนา แคมมณี. (2542). *การจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดล CIPPA*. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาหลักสูตรการอบรมครู โรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษา ณ โรงเรียนเทคนิควิมลบริหารธุรกิจ.

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2544). *การสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิวัฒนาการ.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2546). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.